

Retningslinjer for kap. 551 post 60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling.
(Oppdatert: Januar 2005)

Innledning

Retningslinjene gjelder fra 10.1.2005. Formålet med retningslinjene er å trekke opp og formidle mål og avgrensninger knyttet til bruk av regional- og distriktpolitiske virkemidler hos fylkeskommunene og de virkemiddelaktører som skal forvalte virkemidler på vegne av fylkeskommunene. Det er også viktig å få til en enhetlig og forsvarlig økonomiforvaltning av de regional- og distriktpolitiske midlene, i tråd med Reglement for økonomistyring i staten og Bestemmelser om økonomistyring i staten fastsatt 12. desember 2003.

Retningslinjene er delt i tre deler. Del I omfatter intensjonen med ansvarsreformen og mål og prinsipper for virkemiddelbruken. Del II omfatter tekniske krav og del III inneholder de mest aktuelle støttereglene i statsstøtteregelverket.

Gjennom årlige tilsagnsbrev kan det gis nærmere bestemmelser om bruken av midlene.

DEL I

1. GENERELT

En vesentlig del av de regional- og distriktpolitiske virkemidlene er desentralisert til fylkeskommunene. Dette er gjort som et ledd i moderniseringen av offentlig forvaltning og fornyelse av regional- og distriktpolitikken.

Fylkeskommunene skal forvalte virkemidlene i forpliktende partnerskap med kommuner, næringsliv, Innovasjon Norge, regional stat, private organisasjoner, forsknings- og utdanningsinstitusjoner, eller andre aktører. Sametinget og samiske næringsorganisasjoner skal være representert i regionale partnerskap der dette er hensiktsmessig. Partnerskapets aktivitet bestemmes av et mandat fra fylkeskommunen.

Fylkeskommunene skal selv ikke kunne være operatør for direkte bedriftsrettede virkemidler. Fylkeskommunene står fritt til å velge operatør for sine ordninger, men det er knyttet store fordeler til å bruke Innovasjon Norge, bl.a. fordi de administrerer ordninger som er godkjente av ESA. For at styringen skal skje på et overordnet nivå, er det fastslått at fylkeskommunale føringer til Innovasjon Norge skal være utfyllende innen nasjonale mål og strategier. Innovasjon Norge har en todelt rolle: Den ene rollen er å være en aktiv samarbeidspartner og premissleverandør i det regionale partnerskapet. Den andre rollen er å være virkemiddeloperatør for å realisere mål og delmål for næringsutvikling for de ulike fylkeskommunene. Fylkeskommunenenes frihet

til å velge operatør for sine ordninger krever et klart skille mellom rollene som bestiller og operatør.

Midlene over kap 551, post 60, kan fordeles som rammer til oppfølging av for eksempel fylkesplaner, fylkesdelplaner eller programmer. Det regionale partnerskapet må selv sette av midler til fylkesovergripende samarbeid.

2. MÅL FOR VIRKEMIDDELBRUKEN

Postens hovedmål er å bidra til og tilrettelegge for regional utvikling, tilpasset regionenes forutsetninger. Midlene skal bidra til å realisere fylkeskommunale mål for utvikling, særlig innenfor kompetanseheving, omstilling, nyetablering, innovasjon og nyskaping i næringslivet, og tilrettelegging for dette.

3. PRINSIPPER FOR BRUKEN AV MIDLENE

Tiltak som støttes over posten må være i tråd med mål og strategier i fylkesplanen og fylkesplanens handlingsprogram inklusive regionale utviklingsprogram. Videre skal tiltak/prosjekter som støttes med midler som fordeles til Innovasjon Norge, være i tråd med de overordnede mål for Innovasjon Norge.

Innenfor regional- og distriktpolitiske mål, slik de framgår i årlige statsbudsjett, står fylkeskommunene i samarbeidet med regionale partnerskap fritt til å prioritere ulike typer programmer og tiltak.

Midlene skal gjøre det mulig for fylkeskommunene å videreutvikle regionale fortrinn ved å utløse verdiskapningspotensialet i området.

For støtte til enkeltbedrifter skal virkemidlene innrettes slik at de særlig bidrar til å bringe flere prosjekter fra idestadiet og over i lønnsom kommersiell virksomhet.

3.1. Geografisk avgrensing i bruk av midler til regional utvikling:

- Direkte bedriftsstøtte, med unntak av etablererstipend og regional omstilling, skal primært gis innenfor områdene A, B og C av det distriktpolitiske virkeområdet. Slik støtte må benyttes i tråd med statsstøtteregelverket i EØS-avtalen. De mest aktuelle støttereglene finnes i Del III (vedlegg 1.). Når det er en del av større satsinger grunnlagt i vedtatte regionale strategier, for eksempel utvikling av vekstkraftige regioner, kan det også gis støtte til bedrifter i andre deler av fylket innenfor rammen av bagatellmessig støtte.
- Direkte støtte i form av etablererstipend og regional omstilling er landsdekkende.
- Støtte til kommunale næringsrettede fysiske investeringer, som industrikaier og næringsområder samt vannverk og stedsutvikling, kan gis innenfor hele det distriktpolitiske virkeområdet (sonene A, B, C og D). Denne type støtte kan kun gis som tilskudd.

- Støtte til kunnskapsmessig infrastruktur og kompetanseheving kan gis i hele fylket under forutsetning av en klar regionalpolitisk begrunnelse forankret i fylkesplanen. Dvs. at støtten må ha en klar regional effekt gjennom å være nyttig for regionen (mer enn en kommune). Støtte må i hovedsak gis som nettverksprosjekt eller programmer. Det kan også gis støtte til for eksempel samarbeidsprosjekt i eller mellom fylker som har stor verdi for utviklingen av sammenhengende regioner i virkeområdet.

3.2. Generelle avgrensninger i virkemiddelbruken

- Midlene kan ikke nyttes til finansiering av investeringer i og ordinær drift av fylkeskommunal eller kommunal tjenesteproduksjon og bedrifter
- Fysiske investeringer som for eksempel veibygging (riks- og fylkesveier), generell energiutbygging og offentlige bygg skal ikke finansieres over denne posten. Slike prosjekter forutsettes finansiert gjennom ordinære sektorvise investeringsprogrammer.

Innenfor rammen på kap 551 post 60 kan det gis tilskudd og avsetning til tapsfond for risikolån. Risikolån kan også gis som betingede lån.

Med risikolån menes ansvarlige lån, gjeldsbrevlån og pantelån. Nye pantelån skal normalt sikres med prioritet etter pantelån fra andre kredittinstitusjoner. For risikolån kan det avtales rett til konvertering til aksjekapital. Risikolånene kan også konverteres til aksjekapital i situasjoner hvor lånet alternativt ville vært ettergitt. Renten på nye risikolån skal settes høyere enn renten på nye lavrisikolån med tilsvarende rentebindingsperiode. Tilsvarende gjelder renteregulering av løpende risikolån.

Det skal være ett felles tapsfond for risikolån (og garantier) for alle årganger Innovasjon Norge forvalter. Innovasjon Norge skal avsette midler til et nasjonalt tapsfond basert på en faglig risikovurdering av enkeltengasjement. I etterkant, dersom tap oppstår på risikolån, skal tap trekkes solidarisk fra det nasjonale tapsfondet. Denne ordningen forutsetter at tapsfondet reflekterer risikoen i porteføljen. Det kreves årlig porteføljegjennomgang fra Innovasjon Norges side, der overensstemmelsen mellom tapsfond og porteføljerisiko vurderes. Til grunn for risikovurderingen skal ligge både uspesifisert og generell risiko¹. Dersom tapsfondet avviker negativt fra vurdert risiko med mer enn 10 prosentpoeng, skal tapsfondet fylles opp inntil avviket er innenfor denne grensen. Dersom negativt avvik er 5 prosentpoeng skal departementets varsles. . Dersom det skulle oppstå behov for etterfylning av det nasjonale tapsfondet vil dette

¹ Begrepet "uspesifisert" relaterer seg til Kredittilsynets definisjon av uspesifiserte tapsavsetninger, dvs tap som vurderes å være oppstått i porteføljen per regnskapsavleggelsestidspunktet, men som ikke kan henføres til spesifiserte (navngitte) låneforhold. Begrepet generelle avsetninger relaterer seg til risiko for fremtidige tap i porteføljen. Grunnen til at tapsfondet for risikolån også må ta høyde for den generelle risiko, er at det er tapsfondet (og ikke fremtidig rentemargin, som normalt er for banker og kredittforetak ellers) som skal bære de tap som vil oppstå.

normalt skje etter en fordelingsnøkkel der fylkenes andel av risikolåneporteføljen blir lagt til grunn. Hvis fylkeskommunen velger en annen til å forvalte en risikolåneordning, må det opprettes et eget tapsfond for denne som etterfylles av fylkeskommunen selv.

Fylkeskommunene og de aktører som forvalter midler på vegne av fylkeskommunene skal i behandlingen av søknader fra fiskerinæringen ta hensyn til føringer og mål i de fiskeripolitiske retningslinjene.

DEL II

4. OVERFØRING AV MIDLER TIL FYLKESKOMMUNENE

Rammen til fylkeskommunene blir gitt som tilskudd uten tilbakebetaling. Det innebærer at ubenyttet ramme kan omdisponeres til andre tiltak innenfor samme formål, uavhengig av hvilket år rammen er gitt (jf KRDs årlige budsjett proposisjoner). Restmidler som oppstår ved inndraging av deltilskudd og lignende kan benyttes til nye tilsagn. Fylkeskommunene må ha oversikt over hvor stor del av rammen som overføres mellom år.

Departementet overfører midlene til fylkeskommunene forskuddsvis fire ganger i budsjettåret.

5. OVERFØRING AV MIDLER TIL ANDRE TILSKUDDSFORVALTERE

Etter at rammen til andre tilskuddsforvaltere er fastlagt har fylkeskommunen ansvar for å oversende oppdragsbrev innen utgangen av første kvartal, slik at tilskuddsforvalterne kan planlegge sin virksomhet etter gitte mål. Fylkeskommunen har også ansvar for å overføre det gjeldende budsjettårs tilsagnsmidler kvartalsvis slik at tilskuddsforvalterne til enhver tid har likviditet til å utbetale gitte tilsagn.

6. PROSEDYRER VED TILDELING AV MIDLER, SØKNADER M.V.

Fylkeskommunen og de som forvalter midler på vegne av fylkeskommunene må etablere et forsvarlig og hensiktsmessig system for tilskuddsforvaltning som sikrer korrekt saksbehandling fra søknader kommer inn og til endelig sluttutbetaling, herunder korrekte utbetalinger og regnskapsføring.

Basert på risiko- og vesentlighetsvurderinger skal fylkeskommunen kontrollere at det drives korrekt saksbehandling, korrekt og pålitelig rapportering, at tilskuddsmidlene kommer formålet til gode og at målene nås.

6.1. KRAV TIL INFORMASJON OG KUNNGJØRING

Fylkeskommunene og den som forvalter midler på vegne av fylkeskommunen er ansvarlige for informasjon om søknadsbaserte ordninger under posten. Kunngjøring av ordningene må foretas på en slik måte at man når hele målgruppen. For å sikre likebehandling skal det utarbeides informasjonsmateriell slik at alle potensielle søkere innenfor målgruppen kan nås.

6.2 Krav til søknadens innhold og form

Søknader som ikke er tydelige på mål, framdrift, ansvar og finansiering er ofte en betydelig risikofaktor for manglende måloppnåelse. Søknadene må derfor blant annet inneholde:

- Presise, realistiske og etterprøvbare målsettinger
- Realistisk prosjektplan med milepæler og aktivitets – og resultatbeskrivelser
- Kostnadsoverslag med usikkerhetsmarginer

Dette er kritiske forhold for om et prosjekt lykkes eller ikke og bør derfor tillegges vekt ved fordeling av midler.

6.3. KRAV TIL SØKNADSBEHANDLING I FYLKESKOMMUNENE, ELLER DE SOM FORVALTER MIDLER PÅ VEGNE AV FYLKESKOMMUNENE

Tildeling av støtte skal skje på basis av søknad eller program/plan. Avgjørelser om tildeling av tilsagn skal være skriftlig dokumentert. Standardvilkår fastsettes av fylkeskommunene eller de som forvalter midler på vegne av fylkeskommunene, i tråd med disse retningslinjene. Krav til innhold og informasjon i tilsagnsbrev følger i del III.

I saker hvor tilsagn er gitt, men hvor søkeren ønsker å foreta vesentlige endringer i de opprinnelige planene, må saken forelegges den som har gitt tilsagnet før endringene iverksettes.

6.4. VILKÅR OG RUTINER FOR REGISTRERING AV TILSAGN, UTBETALING OG REGNSKAPSFØRING

Fylkeskommunene og Innovasjon Norge skal føre oversikter hvor det til enhver tid framgår hva som er omfanget av tilsagn, tapsfondsavsetninger og utbetalinger under ordningen, jf. Bestemmelser om økonomistyring i staten punkt 6.3.4.

Tilskuddsmottaker skal rapportere i forhold til de kravene som framgår av tilsagnsbrevet. Tilsagnsgiver skal følge opp overfor tilskuddsmottaker dersom denne informasjonen er ufullstendig eller ikke innkommer til rett tid. Det skal også foretas hensiktsmessige kontroller av kvaliteten på informasjonen.

Regnskapet skal kunne sammenlignes med kostnadsoverslaget. Av regnskapet skal det klart framgå hvordan midlene er brukt. Statsautorisert eller registrert revisor skal attestere regnskapet, før siste utbetaling finner sted. Det må utarbeides spesifiserte krav til hvilken informasjon som skal gis i revisorbekreftelsene. Alle bekreftelser skal skje med utgangspunkt i en standard bekreftelse utarbeidet av tilskuddsforvalter. Tilsagn under kr 50 000 kan unntas fra kravet om revisorattestasjon av regnskapet.

6.5. VILKÅR OG RUTINER FOR BEHANDLING AV EVENTUELT FOR MYE UTBETALT TILSKUDD.

Tilbakebetaling til fylkeskommune, eller de som forvalter midler på vegne av fylkeskommunen, kan kreves dersom mottaker ikke sender inn rapporter som forutsatt i tilsagnsbrevet, oppgir uriktige opplysninger, tilskuddet ikke er benyttet i henhold til

intensjonen med tildelingen, dersom prosjektet krever mindre kapital enn forutsatt eller ved for mye utbetalt støtte. Slike krav fremmes av den som har gitt tilsagn om støtte. Dersom mottaker ikke betaler tilbake i slike tilfeller, skal den som har gitt støtten vurdere rettslige skritt for å få utbetalt tilgodehavende.

Dersom EFTAs overvåkningsorgan ESA finner at støtten er i strid med EØS-avtalens regelverk om offentlig støtte, kan støtten kreves tilbakebetalt, jf. lov av 27. november 1992 nr. 117 om offentlig støtte § 3 og forskrift av 4. desember 1992 om offentlig støtte § 5. Dersom den utbetalte støtten skal betales tilbake etter disse regler, skal tilbakebetaling skje inkludert renter, fastsatt av departementet, løpende fra den dag da støtten er mottatt og frem til tilbakebetalingstidspunktet.

7. ÅRSRAPPORTERING TIL KOMMUNAL- OG REGIONALDEPARTEMENTET

Fylkeskommunen og Innovasjon Norge skal hvert år rapportere på bruken av midlene. Tidspunkt for rapportering og eventuelle utfyllende rapporteringskrav framkommer i de årlige oppdragsbrevene fra KRD.

Fylkeskommunene må benytte rapporteringssystemet for kap. 551, post 60 (RAPP-551.60) i sin forvaltning av virkemidlene og rapportering til departementet. Årsrapporteringen til KRD blir todelt; en statistikkdel og en beskrivende del. Statistikkdelen er en standard rapport til departementet. Det skal rapporteres på gitte formålskategorier i oppdragsbrevet fra KRD. Denne delen gir også en oversikt over hvordan fylkets ramme er fordelt til de som forvalter midler på vegne av fylkeskommunene. Rapporteringen vil gi en samlet landsoversikt over virkemiddelbruken.

Den beskrivende delen er en rapport i henhold til fylkets egne mål, strategier og innsatsområder. I den beskrivende delen skal det redegjøres for om innsatsen er i tråd med egne fastsatte mål- og resultatkrav. Rapporten skal også inneholde en vurdering av om innsatsen bidrar til måloppnåelse på lengre sikt.

Årsrapporten skal gi KRD mulighet til å gi en helhetlig oversikt over virkemiddelbruken på kap. 551, post 60 og utviklingstrekk til Stortinget. Rapporteringen for kap. 551, post 60 vil på et senere tidspunkt integreres i KOSTRA.

Fylkeskommunene må etablere rutiner for rapportering mellom de som forvalter midler på vegne av fylkeskommunen og fylkekommunen.

Rapporteringssystemet RAPP-551.60 skal i tillegg til å danne grunnlag for rapportering, være en hjelp for fylkeskommunene i deres oppfølging av tilsagn og statistikkproduksjon og kan inngå som en del av mål- og resultatstyringssystemet i fylkeskommunene.

I de tilfeller rapporteringen ikke overholdes kan departementet unnlate å overføre å konto midler for neste års ramme.

8. KLAGEBEHANDLING

Lov om behandlingsmåter i forvaltningssaker (Forvaltningsloven) av 10. februar 1967 gjelder ikke for Innovasjon Norges forvaltning av midler over KRDs budsjett, og vedtak fattet av Innovasjon Norge kan ikke påklages.

Enkeltvedtak, behandlet i medhold av dette rundskrivet og av fylkeskommuner, kan påklages til fylkestinget, eller den fylkestinget har gitt fullmakt. Det er ikke adgang å klage dersom vedtaket ikke er et enkeltvedtak. Enkeltvedtak er en avgjørelse som gjelder en eller flere bestemte juridiske eller fysiske personers rettigheter eller plikter på det offentlige området.

9. OVERORDNET KONTROLL

I samsvar med Bevilgningsreglementets § 17 kan departementet og Riksrevisjonen iverksette kontroll med at midlene nyttes etter forutsetningene.

10. REGLEMENT FOR ØKONOMISTYRING I STATEN

Det vises for øvrig til Reglement for økonomistyring i staten, fastsatt ved kronprinsregentens resolusjon av 12. desember 2003 og Bestemmelser om økonomistyring i staten, fastsatt av Finansdepartementet 12. desember 2003. Reglement for økonomistyring i staten og Bestemmelser om økonomistyring i staten finnes på internett.

http://www.dep.no/fin/norsk/Statlig_ekonomistyring/regelverk/okonomiregelverket

11. EVALUERING

Kommunal- og regionaldepartementet vil med mellomrom iverksette evalueringer av ordningen.

Etter fullmakt

Jan Sandal
ekspedisjonssjef

Axel Rød
førstekonsulent

VEDLEGG I: STØTTEREGLER OG STØTTESATSER FOR STØTTE TIL ENKELTBEDRIFTER

1. STØTTEREGLER OG STØTTESATSER FOR STØTTE TIL ENKELTBEDRIFTER

Hvilke kommuner som inngår i de ulike sonene som virkeområder er inndelt i framgår av Forskrift om investeringstilskot og avgrensning av det geografiske verkeområdet for dei regional- og distriktspolitiske verkemidla, (9.5.2003)

Generelt

All støtte under ordningen skal gis innenfor rammene av statsstøttereglene i EØS-avtalen. Reglene for støtte som er beskrevet under punkt 3.1 – 3.9 er i henhold til The EFTA Surveillance Authority's State Aid Guidelines. En oppdatert versjon av The EFTA Surveillance Authority's State Aid Guidelines er å finne på EFTAs hjemmeside www.efta.int.

Samlet støtte

Når et prosjekt får offentlig støtte fra mer enn en kilde, må støtten kumuleres slik at man kan vurdere effekten av den samlede offentlige støtten til prosjektet. Støttegiver må påse at den høyeste av de tillatte støttegrenser ikke overskrides. Søker plikter derfor å oppgi annen støtte gitt til samme prosjekt og samlet bagatellmessig støtte bedriften har mottatt i løpet av de siste tre år hvis ny støtte skal gis som bagatellmessig støtte. Samlet offentlig støtte fremkommer ved å summere tilskudd og eventuelle støtteelementer i lån, garantier og andre støtteformer.

Definisjoner

Brutto tilskuddsekvivalent

Brutto tilskuddsekvivalent (BTE) er et mål på samlet offentlig støtte til prosjektet/bedriften, målt i prosent av standard kostnadsgrunnlag. Standard kostnadsgrunnlag er summen av kostnadene som kan inngå i beregningsgrunnlaget for støtte til de ulike formålene. De maksimale støttesatser som er oppgitt i dette regelverket relaterer seg til BTE.

Netto tilskuddsekvivalent (NTE) er lik BTE etter justering som følge av endret skatt pga. den offentlige støtten til prosjektet/bedriften. De maksimale støttesatsene for investeringstilskuddet er i NTE, men fordi investeringstilskuddet er skattefritt er NTE lik BTE.

Se forøvrig kapittel 13 i The EFTA Surveillance Authority's State Aid Guidelines.

Små og mellomstore bedrifter

Små og mellomstore bedrifter (SMB) er definert ved bedrifter som:

- A) har mindre enn 250 ansatte/årsverk, og
- B) enten har

⇒ en årlig omsetning som ikke overstiger 40 mill. EURO, eller

⇒ en balanse som ikke overstiger 27 mill. EURO, og

C) er i samsvar med kravet til uavhengighet. Et uavhengig selskap er et selskap hvor mindre enn 25 % av kapitalen eller stemmerettighetene er eid av et selskap, eller flere selskaper i samarbeid, som ikke faller innenfor definisjonen av SMB. Disse grensene kan overskrides dersom bedriften er eid av offentlig investeringsselskap, ventureselskap eller en institusjonell investor, under forutsetning av at de ikke utøver kontroll enkeltvis eller samlet.

Se forøvrig kapittel 10 i The EFTA Surveillance Authority's State Aid Guidelines.

Støtte til investeringer

Det kan gis investeringsstøtte (investeringstilskudd, rentenedsettelse/rentefritak) til fysiske investeringer i forbindelse med:

- ⇒ etablering av ny virksomhet,
- ⇒ til investeringer som bidrar til en vesentlig endring i produktet eller produksjonsprosessen til en eksisterende bedrift, eller
- ⇒ utvidelse av eksisterende virksomhet
- ⇒ kjøp av eiendomsbelagt informasjon/rettigheter i SMB (kjøp av EDB-systemer/software, intellektuelle eiendomslicenser og teknisk knowhow)

Investeringene må være aktiverbare i bedriftens regnskap. Det kan gis støtte til kjøp av brukte maskiner og brukt utstyr, men det må i slike tilfeller dokumenteres at det ikke tidligere er bevilget offentlig tilskudd til det aktuelle driftsmidlet. Kontraheringstilskudd blir ikke regnet som offentlig tilskudd ved støtte til kjøp av brukte fiskebåter. Det kan ikke gis investeringstilskudd til grunnlagsinvesteringer for tilrettelegging av offentlige industriområder. I tilfeller hvor grunnlagsinvesteringer er en nødvendig betingelse for bedriftens realisering av prosjektet, kan grunnlagsinvesteringene medregnes i kostnadsgrunnlaget. Som grunnlag for fastsetting av beregningsgrunnlaget for investeringstilskudd benyttes anskaffelseskostnader samt eget arbeid planlagt utført av søkeren.

Se forøvrig kap 10.3.2.1 og 10.3.2.2 i The EFTA Surveillance Authority's State Aid Guidelines.

Tabellen nedenfor viser hvilke maksimale kumulative støttesatser (BTE) som gjelder.

Investeringsstøtte² (BTE)		
<i>Geografi</i>	<i>SMB</i>	<i>Store bedrifter</i>
Område A	30 %	25 %
Område B	25 %	20 %
Område C	20 % (25 %) ³	10 % (15 %)

² For støtte til skipsverft kan det ikke gis over 12,5 % i støtte.

³ Støtte inntil 25%/15 % skal kunne benyttes til tiltak som er forventet å ha høy distriktpolitisk effekt. Det kan ikke gis høyere støttesatser enn 10 % og 20 % i fylkene Vest-Agder, Rogaland og Hordaland.

Bindinger på tilskuddet

Dersom en gjenstand som er tatt med i tilskuddsgrunnlaget selges eller brukes til annet formål en forutsatt innen 5 år fra utbetalingen av tilskuddet, kan tilskuddet kreves helt eller delvis tilbakebetalt, eller omgjort til ordinært pantelån. Det samme gjelder når gjenstanden flyttes til et lavere prioritert område eller ut av virkeområdet for de distriktspolitiske virkemidlene. Innovasjon Norge kan etter en konkret vurdering fastsette en kortere bindingstid for visse typer investeringer, bl.a. Edb-utstyr m.v. Ved vurdering av om det skal reises krav om tilbakebetaling, bør det blant annet legges vekt på hvor lang tid det er gått fra utbetalingen til bruksendringen eller salget finner sted, hva gjenstanden skal brukes til og om det oppnås gevinst ved salget.

Støtte til konsulentbistand og kunnskapsformidling ("myk støtte")

Denne typen støtte kan kun gis til små og mellomstore bedrifter (SMB) og maksimal støttesats er 50 prosent av støtteberettigede kostnader. Støtteberettigede kostnader er kostnader direkte relatert til konsulentbistand og kunnskapsformidling innen økonomi og ledelse, implementering av ny teknologi, beskyttelse av immaterielle eiendeler og evaluering av nye forretningsområder.

Tiltakene må tilfredsstille et engangsbehov for oppdatering av kunnskap. Det er ikke anledning til å støtte aktiviteter som er kontinuerlige eller periodiske og som bidrar til å dekke bedriftens ordinære driftskostnader (lovpålagt kontroll og oppfølgingstjenester, rutinemessig skatterådgivning, ordinær juridisk bistand, annonsering osv).

Kostnader i forbindelse med etablering av samarbeid/nettverk mellom SMB kan støttes, men ikke rutinemessige oppgaver som for eksempel distribusjon eller markedsføring som samarbeidet/nettverket utfører for bedriften.

Støtte til konsulentbistand og nettverk/ samarbeidstiltak (BTE)		
<i>Geografi</i>	<i>SMB</i>	<i>Store bedrifter</i>
Område A, B, C	50 %	Støtte ikke tillatt

Støtte til opplæring

Tilskudd kan benyttes til å dekke utgifter til opplæringstiltak i bedriften, som bidrar til at bedriften kan igangsette opplæringstiltak de ellers ikke kunne igangsatt. Støtten kan gis til interne kostnader. Det kan ikke gis støtte til opplæringstiltak som har karakter av driftsstøtte, som for eksempel utgifter til dekking av introduksjonskurs for nytilsatte og opplæringsutgifter i forbindelse med gjennomføring av lovpålagte endringer.

Maksimal støttesats avhenger av om opplæringen defineres som spesifikk opplæring eller generell opplæring. Med støtte til *generell opplæring* menes støtte til praktisk eller

teoretisk opplæring som ikke bare kan knyttes direkte til den ansattes nåværende, eller fremtidige jobb i bedriften. Opplæringen er knyttet til den generelle aktiviteten i bedriften, og gir kvalifikasjoner som for en stor del kan overføres til andre bedrifter eller andre arbeidsområder. Med støtte til *spesifikk opplæring* menes støtte til opplæring som kun er relevant for arbeidstakers nåværende eller fremtidige jobb i bedriften. Muligheten for å overføre nytten av denne kunnskapen til andre bedrifter eller arbeidsområder er svært begrenset. Tabellen nedenfor viser hvilke maksimale kumulative støttesatser (BTE) som gjelder.

Støtte til opplæring⁴ (BTE)		
Geografi	SMB	Store bedrifter
Område A, B, C	40 % (75 %)	30 % (55 %)

Støtteberettigede kostnader er:

- I) Kostnader ved kursleder, evt. honorar til ekstern kursleder
- II) Reiseutgifter for kursleder og kursdeltaker
- III) Andre løpende utgifter i forbindelse med kursdeltakelse som for eksempel kursmateriale etc.
- IV) Verdiforringelse av utstyr i den grad det blir brukt utelukkende til det aktuelle opplæringsprosjektet
- V) Konsulentutgifter i forbindelse med opplæringsprosjektet
- VI) Kursdeltakers utgifter opp til totalsummen av de andre støtteberettigede utgiftene, referert til i punktene I til V ovenfor. Støtte til kursdeltakernes kostnader må begrenses til den tid som faktisk benyttes til opplæring. Dette innebærer at eventuell tid benyttet til ordinære produksjonsaktiviteter i forbindelse med opplæringen må trekkes fra når total støtteberettiget tid skal beregnes. Utgiftene må dokumenteres på en slik måte at de støtteberettigede kostnadene kommer tydelig fram.

Se for øvrig kapittel 18A i The EFTA Surveillance Authority's State Aid Guidelines.

Støtte til forskning og utvikling

Under ordningen kan det tildeles støtte til følgende FoU-aktiviteter:

- Industriell forskning: planmessig utforskning eller kritisk undersøkelse med henblikk på å oppnå ny kunnskap - fordi slik kunnskap kan være nyttig ved utvikling av nye produkter, prosesser eller tjenester eller ved innføring av vesentlig forbedring i eksisterende produkter, prosesser eller tjenester.
- Utviklingsaktiviteter før konkurransestadiet: overføring av resultater fra industriell forskning til planer eller prosjekter for eller design/konstruksjon av nye, endrede

eller forbedrede produkter, prosesser eller tjenester som er beregnet for salg eller bruk, herunder utvikling av en første prototyp som ikke kan utnyttes kommersielt.

⁴ Tallene angir maksimal støttesats for spesifikk opplæring, tallene i parentes angir maksimal støttesats for generelle opplæringstiltak

Dette stadiet kan også omfatte ideutforming og design/konstruksjon i forbindelse med alternative produkter, produksjonsmetoder eller tjenester og de første demonstrasjonsprosjekter eller pilotprosjekter, forutsatt at disse prosjektene ikke kan tilpasses slik at de kan utnyttes industrielt eller kommersielt. Støtte kan ikke gis til rutinemessige eller periodiske endringer av eksisterende produkter, produksjonslinjer, produksjonsprosesser, tjenester og andre pågående arbeidsoperasjoner, selv om slike endringer kan utgjøre forbedringer.

- I tillegg kan det gis støtte til tekniske forstudier i forkant av ovennevnte FoU-aktiviteter.

Tabellen nedenfor viser hvilke maksimale kumulative støttesatser (BTE) som gjelder.

Utviklingsaktiviteter før konkurransestadiet		
<i>Geografi</i>	<i>SMB</i>	<i>Store bedrifter</i>
Område A, B og C	40 %	30 %
Industriell forskning og tekniske forstudier		
Område A, B og C	65 %	55 %

Støtteberettigede kostnader er:

- personalkostnader utelukkende relatert til FoU-aktivitetene
- kostnader til instrumenter, utstyr og eiendommer utelukkende relatert til FoU-aktivitetene
- kostnader til konsulentbistand og tilsvarende tjenester utelukkende anvendt til FoU-aktivitetene, inkludert utvikling, kunnskap og patenter etc. kjøpt fra eksterne kilder.
- administrative kostnader som direkte følger av forskningsaktivitetene
- andre driftskostnader (eksempelvis materialkostnader, forsyninger etc.) som direkte følger av FoU-aktivitetene.

Ved fastsettelse av støtteintensitet skal følgende momenter tas i betraktning:

- graden av FoU-samarbeid mellom flere bedrifter
- graden av FoU-samarbeid mellom enkeltbedrifter og FoU-institusjoner og/eller universiteter/høyskoler
- graden av nyskaping/innovasjon i FoU-aktivitetene
- graden av kompleksitet i FoU-aktivitetene
- graden av teknologisk og kommersiell risiko forbundet med FoU-aktivitetene.

For anvendelse av de høyeste støtteintensitetene skal minimum ett av de ovennevnte momenter være fremtredende i prosjektet. I tillegg skal det, ved fastsettelse av støtteintensitet, gis vurderinger av den regionale virkningen av prosjektet. Videre skal

støtteintensiteten begrenses til det minimum som er nødvendig for å sikre en forsvarlig gjennomføring av prosjektet.

Se for øvrig kapittel 14 i The EFTA Surveillance Authority's State Aid Guidelines.

Bagatellmessig støtte

Støtten kan gis uavhengig av bedriftsstørrelse og type kostnader og virksomhet, med unntak av støtte til eksportstøtte tiltak⁵, til transport eller til primær stålproduksjon (EKSF-stål). En bedrift kan motta til sammen inntil 100 000 EURO i bagatellmessig støtte over en treårs periode. Ved tildeling av bagatellmessig støtte må det derfor tas hensyn til all bagatellmessig støtte bedriften har mottatt i løpet av de siste tre årene. I tilsagnsbrevet skal bedriften gjøres oppmerksom på at støttetildelingen klassifiseres som bagatellmessig, og at bedriften plikter å oppgi støttebeløpet ved søknad om annen bagatellmessig støtte i løpet av den påfølgende treårsperioden etter støttetildelingen.

Støtte gitt i henhold til regelverket for bagatellmessig støtte berører ikke støtemottagers mulighet til å motta annen støtte som ytes i henhold til støtteordninger som *er/blir godkjent av ESA*, for eksempel godkjente ordninger administrert av Innovasjon Norge eller støtteordninger som blir notifisert og godkjent⁶. Bagatellmessig støtte kan imidlertid ikke brukes til å "toppe" det totale støttenivået innenfor en godkjent ordning slik at man overstiger det maksimale beløpet som er tillatt/godkjent for enkelttildelinger under ordningen.

Bagatellmessig støtte	
Område A, B, C og D	Inntil 100 % støtte

Se for øvrig kapittel 12 i The EFTA Surveillance Authority's State Aid Guidelines.

Støtte til skipsbygging

For støtte til skipsbygging vises det til "Forskrift om gjennomføring av EØS-avtalens bestemmelser om offentlig støtte til skipsbyggingsindustrien", vedtatt ved kgl. res. av 19.03.99. Forskriften innebærer en gjennomføring av rådsforordning nr 1540/98 om støtte til skipsbyggingsindustrien. Støtte til skipsbyggingsindustrien krever notifisering av enkelttildelinger⁷.

Støtten kan benyttes til virksomhet som er omfattet av regelverket for skipsbygging innenfor følgende områder:

⁵ Med eksportstøtte menes i denne sammenheng enhver støtte som er direkte knyttet til eksportvolum, opprettelse og drift av distribusjonsnett eller løpende utgifter knyttet til eksportvirksomhet. Begrepet omfatter ikke støtte til kostnadene ved å delta på handelsmesser eller til utredelser eller rådgivningstjenester i forbindelse med lanseringen av et nytt eller eksisterende produkt på et nytt marked.

⁶ Her skal det ikke være noen samordning. Årsaken til dette er at slik støtte relaterer seg til et konkret formål. Støtteformene i retningslinjene har forskjellig begrunnelse og det er antatt at de til sammen ikke vil ha konkurransevridende virkninger.

⁷ Dette gjelder også planer om støtte i henhold til 3.8.1 og 3.8.2.

Investeringsstøtte til nyskaping⁸:

I sone A, B og C, kan det gis inntil 12,5 % i investeringsstøtte. Støtte kan bare gis til opprustning og modernisering av eksisterende verft og investeringen må ha til formål å forbedre produktiviteten i eksisterende anlegg.

Støtte til forskning og utvikling⁹:

Det kan gis støtte for å dekke skipsbyggings-, skipsreparasjons- eller skipsombyggingsforetaks forsknings- og utviklingsprosjekter etter de regler som er beskrevet i punkt 3.4 "Støtte til forskning og utvikling" i dette regelverket.

Særlig om støtte til «sensitive sektorer»

Støtte til foretak som er omfattet av særskilt sektorregelverk (dvs. skipsbyggingsindustri, stålindustri (EKSF-stål, ikke EKSF-stål), syntetisk fiberindustri og motorvognindustri) kan uavhengig av hva som fremgår av dette regelverket, kun gis i henhold til det aktuelle sektorregelverk. Videre har EØS-avtalen særskilt regelverk for støtte til transportsektoren. Sektorregelverkene krever ofte at støtte til prosjekter av en viss størrelse må godkjennes av ESA.

⁸ Kap 4, artikkel 6 i gjeldende regelverk for skipsbygging.

⁹ Kap. 4, artikkel 8 i gjeldende regelverk for skipsbygging.

VEDLEGG 2

KRAV TIL INNHOLD OG INFORMASJON I TILSKUDDSBREV

Innvilgede søknader skal bekreftes med tilskuddsbrev. Nedenfor følger normalkrav for hva tilskuddsbrev skal inneholde. Fylkeskommunene og de som forvalter midler på vegne av fylkeskommunene kan tilpasse dette til egne systemer og kontrollrutiner.

- mottakers navn, adresse, organisasjonsnummer, bank- eller postgirokontonummer
- tilskuddsbeløp
- formål og hva slags tiltak midlene kan benyttes til
- eventuelle vilkår som knytter seg til bruken av midlene, herunder krav til dokumentasjon før midlene kan utbetales
- støttekriterier og støtteformer
- tidsfrist for bortfall av tilsagn
- utbetalingstidspunkt, utbetalingsrutiner og behandling av eventuelt for mye utbetalt tilskudd
- krav til at mottaker selv kontrollerer at utbetalt beløp er korrekt
- krav til rapportering, regnskap og revisorbekreftelse, resultatrapporteringen skal være i forhold til oppfølgingskriterier
- krav til oppbevaring av regnskapsdata og dokumentasjon av faktiske opplysninger som ligger til grunn for søknaden eller beregningen av tilskuddsbeløp
- opplysninger om eventuelle kontrolltiltak som kan bli iverksatt, herunder henvisning til Stortingets bevilgningsreglement § 17 og Riksrevisjonens kontrolladgang
- mulige reaksjonsformer dersom mottaker ikke opptrer i samsvar med skriftlige forutsetninger, for eksempel tilbakebetalinger
- dersom tilskudd gis som bagatellmessig støtte skal dette oppgis

Det vises for øvrig til Reglement for økonomistyring i staten og Bestemmelser om økonomistyring i Staten.